

การพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อ
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับ
ประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น
**Development of Professional Learning Community (PLC)
Supervision model for Enhancing KKMUNI Primary School
Teachers' Organizing Active Learning**

มนิรัตน์ เย็นสวัสดิ์

สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

Maneerat Yensawat

Office of Education, Khon Kaen municipality, Khon Kaen, Thailand

Corresponding author email: maneeratyensawat@gmail.com

Received: 29 Nov 2021

Revised: 28 Dec 2021

Accepted: 31 Dec 2021

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น การดำเนินการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศ (ร่าง) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนทดลองใช้รูปแบบเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Sample t-test และค่าที (t-test) แบบ One Sample t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศ มีดังนี้ 2.1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ความสามารถด้านการเขียนแผนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.4) ความสามารถด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 2.5) หลังการใช้รูปแบบการนิเทศครูมีคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ครูระดับประถมศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Abstract

This research aimed to clarify the development of professional learning community (PLC) supervision model for enhancing KKMUNI primary school teachers' organizing active learning. Methodology was the research and development (R&D). Method consists of 4 stages. First stage was about the study of teacher context. Second stage aimed to develop the draft of PLC supervision model. The third stage was to trial the PLC supervision model. And, the fourth stage was to evaluate and revise the PLC supervision model. Data analysis was clarified via content analysis and descriptive statistics (mean and standard derivation), dependent sample t-test, and one sample t-test. The findings were clarified into two sections. Firstly, professional learning community (PLC) supervision model consists of five components. The paper will explain more details of five components. Secondly, it showed the results of implement of PLC supervision model. Teachers, who participated in PLC supervision, held significantly (0.05) higher knowledge of organizing active learning than before participated in. Seventy percentages of teachers significantly (0.05) showed ability of writing lesson plan about active learning in very good level. Seventy percentages of teachers significantly (0.05) showed ability of organizing learning activities about active learning in very good level. Seventy percentages of teachers significantly (0.05) showed ability of assessment in active learning in very good level. It found that teachers developed key performances for professional learning community in good level. And, teachers' satisfaction on PLC supervision model was in the good level.

Keywords: teacher supervision model, professional learning community (PLC), active learning

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย แต่เดิมการศึกษามุ่งเน้นเพียงให้ผู้เรียน มีทักษะการอ่านออกเขียนได้ แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ ผู้เรียนจะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) แต่จะได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูคอยออกแบบการเรียนรู้เพื่อช่วยผู้เรียนให้บรรลุผลได้ ประการสำคัญคือ ครูในศตวรรษที่ 21 นั้น นอกจากจะต้องไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แล้ว ยังต้องแสวงหาความรู้ไปพร้อม ๆ กันกับผู้เรียนอีกด้วย การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการก้าวข้ามการเรียนรู้ตาม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)” โดยผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ในลักษณะการเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : 1) ในยุคประเทศไทย 4.0 เป็นยุคที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การ

พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการองค์ความรู้แบบ สหวิทยาการ การปฏิบัติจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : 39) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : 1) มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยมีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 1) การพัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความพร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ตามช่วงวัย 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน 4) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะกระบวนการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน 5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 6) การปลูกฝังทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 41) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ Active Learning โดยการส่งเสริมให้ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้ Active Learning และนำหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้นนั้น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเทคโนโลยี 4.0 และการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนเป็นผู้ถ่ายทอด โดยปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ โดยการสร้างความเข้าใจด้วยตนเองจนเกิดเป็น การเรียนรู้ที่มีความหมาย ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning มีปัจจัยเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้สอนและสภาพแวดล้อม โดยด้านผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมากเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ ให้เอื้อต่อการประกอบกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ความรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติ ส่วนผู้เรียนต้องร่วมคิดและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง (สิริพร ปาณาวงษ์, 2556 : 2)

การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือจะต้องมี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ หรือ Professional Community” เกิดขึ้นในสถานศึกษานั้น เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ของมวลสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพครูของสถานศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การให้ความดูแลและพูดถึงการปรับปรุงผลการเรียนของผู้เรียนตลอดงานทางวิชาการของสถานศึกษา และเนื่องจากครูส่วนใหญ่ในแทบทุกประเทศมักเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของตน ดังนั้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะให้เป็นครูดี ครูเก่ง มีคุณภาพและมีคุณธรรม อันจะส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน แนวทางการเรียนรู้ของครูที่กำลังให้ความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู (Professional Learning Community : PLC) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อครูสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มที่ตามศักยภาพ โดยบทบาทของครูจะเปลี่ยนจากครูผู้สอน (Teacher) เป็นครูฝึก (Coach) หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) ทั้งนี้นอกจากครูแล้ว ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้การส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้มีโอกาสพบปะ เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและ

กัน รวมทั้งกำหนดบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (วิจารณ์ พานิช. 2556 : 15) การที่ครูมีเวลาน้อยลงจะมีโอกาสใช้เวลาที่เหลือในการพัฒนาตนเอง เช่น การประชุมปรึกษาหารือกับเพื่อนร่วมงาน การให้คำปรึกษาและทำงานกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การแวะเยี่ยมชั้นเรียนอื่นเพื่อสังเกตการเรียนรู้ รวมทั้งได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องสร้างความตระหนักและให้มุมมองใหม่ต่อสาธารณะชน รวมทั้งวงการวิชาชีพครูให้เห็นคุณค่าและความจำเป็นในการพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพมากยิ่งขึ้น หากต้องการคุณภาพของผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมใน “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการมี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” เกิดขึ้นในสถานศึกษาจึงช่วยคลี่คลายปัญหาดังกล่าว เพราะทำให้ครูมีโอกาสพูดคุยกับบุคคล ผู้มีส่วนได้เสียกับงานของครู (เช่น ผู้ปกครอง สมาชิกอื่น ๆ ของชุมชน เป็นต้น) และสถานศึกษาต้องมีการเปลี่ยนด้านโครงสร้างของสถานศึกษา ตลอดจนจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาด้วย โดยกิจกรรมของชุมชนแห่งวิชาชีพในสถานศึกษาควรประกอบด้วย 1) การมีโอกาสเสวนาใคร่ครวญ (Reflective dialogue) ระหว่างกัน 2) การเปิดกว้างให้มีการปฏิสัมพันธ์ในหมู่ครูผู้สอนมากขึ้นเพื่อลดความรู้สึกโดดเดี่ยว (Detribalization) ในงานสอนของครู 3) การรวมกลุ่มเพื่อนเน้นเรื่องการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) การร่วมมือร่วมใจกันในหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และ 5) การแลกเปลี่ยนในประเด็นที่เป็นค่านิยมและปทัสถานร่วม (Shared Values and Norms) (สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์, 2556 : เว็บไซต์)

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ตลอดจนยุทธศาสตร์ของสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น จึงได้รวบรวมแนวคิดการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กระบวนการนิเทศตามแนวคิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานภายใต้วัฒนธรรมที่มีความผูกพันต่อกัน มีสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนมและทุกคนแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรต่อกัน และช่วยดูแลสวัสดิภาพของบุคลากรในหน่วยงานร่วมกัน (Sergiovanni. 1994 : 217) โดยที่ใส่ใจร่วมกันถึงการเรียนรู้และความรับผิดชอบหลักร่วมกันของชุมชนนั้นคือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น การนิเทศร่วมกับกระบวนการสร้างชุมชนในโรงเรียนระหว่างผู้บริหารและครูที่จะต้องมีการกระบวนการให้คำแนะนำปรึกษา (Mentoring) การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Practice Learning) และการทบทวนปฏิบัติด้วยการสะท้อนผล (After Action Review) ด้วยบรรยากาศที่เป็นชุมชนคือการฟังพาดำซึ่งกัน การผนีกำลังกันในการปฏิบัติงาน การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และการห่วงหาอาทรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน จึงได้พัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยมีมุ่งหวังพัฒนาคู่มือให้จัดการเรียนรู้ตามแนวการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้บรรลุเป้าหมายหลักสูตรและเป้าหมายของประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังนิเทศตามรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

3.2.1 เปรียบเทียบความสามารถด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

3.2.3 เปรียบเทียบความสามารถด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของครู

3.3 เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น หลังการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

แหล่งข้อมูล 1) กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศ การวิจัยขั้นตอนนี้ศึกษาประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ทั้ง 11 แห่ง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 230 คน 2) กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของ

ครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น 3) แบบวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Develop : D and D) : การพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

แหล่งข้อมูล 1) กลุ่มผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการวิชาการ หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 50 คน 2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ 3) ครูระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านไผ่ จำนวน 10 คน เพื่อทดลองใช้รูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม (Focus group) 2) แบบประเมินความ เหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) (ร่าง) รูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการ นิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2) ทดลองใช้ (Implement : I) : ศึกษาผลการใช้ รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิง รุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น

แหล่งข้อมูล ครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ปีการศึกษา 2563 จำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) แบบประเมินความสามารถด้านการเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก 3) แบบประเมินความสามารถด้านการดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) แบบ ประเมินความสามารถด้านการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) แบบประเมิน คุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน 7) แบบ บันทึกการประชุมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิ เคราะห์ ค่าเฉลี่ย () ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ 1) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก่อนและหลังนิเทศ ด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent Sample t-test 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ One Sample t-test

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) ประเมินผล (Evaluation : E) : การ ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัด เทศบาลนครขอนแก่น

แหล่งข้อมูล 1) ครูระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ปีการศึกษา 2563 จำนวน 230 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง เพื่อจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย ได้แก่ 1) แบบ สอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2) แบบ

บันทึกการประชุมกลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวม มีระดับการปฏิบัติปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด สภาพปัจจุบันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบรรยาย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างต่ำ ครูใช้การวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยแบบทดสอบ ครูมีจุดอ่อนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่คือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น การสร้างและผลิตสื่อที่ทันสมัย การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และเสนอแนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีทิศทางและลักษณะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หากความรู้อยู่ด้วยตนเอง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นแบบบูรณาการ เน้นให้นักเรียนทำโครงงานโดยใช้ชุมชนและโรงเรียนเป็นฐานของการเรียนรู้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้คิดสร้างสรรค์ อยู่ตลอดเวลา ได้เรียนรู้การผลิตชิ้นงานที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชน เพื่อนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ แนวทางที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน และมีการสอดแทรกหลักคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกที่ดีทางสังคม เพื่อทำให้นักเรียนเติบโตไปเป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติต่อไป กิจกรรมในการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรเน้นพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นให้ครูได้ออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการการออกแบบหัวข้อโครงงานการเชื่อมโยงกิจกรรมกับตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง เน้นให้ครูนำแผนไปใช้จริงในชั้นเรียนและให้กำลังใจเพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการประเมินผลเพื่อให้นักเรียนบรรลุตามตัวชี้วัดหลักสูตรและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จะทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพราะนโยบายของสถานศึกษาและความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียน ยังให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น การนิเทศโดยให้ครูช่วยเหลือกันและกันในการออกแบบการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และได้เรียนรู้พัฒนาทักษะการทำงาน การนำไปใช้ได้จริงในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการประเมินภาคปฏิบัติและตามสภาพจริง นอกจากนั้น ครูผู้สอนควรร่วมกันวาง

แผนการจัดการเรียนรู้พร้อมกับพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ต่อเนื่องและมีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อให้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้จริง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยรูปแบบมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 หลักการของรูปแบบ เป็นการนิเทศภายใต้หลักการเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเน้นการชี้แนะ เชิงบวกและสร้างสัมพันธภาพที่ดีของบุคลากร ดำเนินการนิเทศร่วมกับพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู มีเป้าหมายร่วมกัน เน้นปลูกฝังทักษะพื้นฐานการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูเรียนรู้เพื่อพัฒนางานร่วมกันเป็นทีม

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อดำเนินการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการชั้นเรียนที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 ระบบและกลไกของรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น แบ่งกลไกการดำเนินงานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า TAOKI Model โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ของครู (T : Team Professional Learning Community) เป็นกระบวนการสร้างข้อตกลงระหว่างครูผู้สอนที่มีเป้าหมาย เพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้เชิงรุก และพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2) การพัฒนาแผนการเรียนรู้เชิงรุก (A : Active Learning) เป็นการร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนที่รวมกลุ่มสร้างชุมชนการเรียนรู้ภายในทีมเดียวกัน

3) การสังเกตชั้นเรียนและให้คำชี้แนะเชิงบวก (O : Observation) ครูผู้สอนที่รวมกลุ่มสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเพื่อนครูในทีมคอยสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนผลด้วยการให้คำชี้แนะเชิงบวก เช่น การชื่นชมให้กำลังใจ การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และร่วมกันสรุปประเด็นที่ต้องปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

4) การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (K : Knowledge Management) เป็นการร่วมมือกัน ค้นหาแนวทางการปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับเป้าหมายของรายวิชาและธรรมชาติของผู้เรียน โดยใช้ความรู้จากประสบการณ์จากทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

5) ประเมินและปรับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (I : Improvement) เป็นการตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่เชื่อถือได้ และร่วมกันปรับปรุงแผนการจัดการ

เรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับเป้าหมายของรายวิชาและธรรมชาติของผู้เรียนยิ่งขึ้น เพื่อการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงรอบต่อไป

2.4 แผนการดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ของเครือข่ายความร่วมมือ

ขั้นที่ 2 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นที่ 3 การสังเกตชั้นเรียนและให้คำชี้แนะเชิงบวก

ขั้นที่ 4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1

ขั้นที่ 5 การประเมินและปรับปรุงการเรียนรู้เชิงรุก

ขั้นที่ 6 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2

ขั้นที่ 7 การเปิดชั้นเรียน (Open Class)

ขั้นที่ 8 การถอดบทเรียนร่วมกัน (After Action Review : AAR)

2.5 แนวทางการประเมินผล ได้แก่ การประเมินความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

2.6 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ในระดับสถานศึกษา (School Level) โดยสถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง การสนับสนุนบรรยากาศการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสนับสนุนจากผู้บริหารและผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมเข้ามาร่วมสร้างและผลักดันวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

3.1 ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) $\bar{X} = 29.15$, S.D. = 4.17 คิดเป็นร้อยละ 72.92 หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

3.2.1 ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) $\bar{X} = 49.45$, S.D. = 1.34 คิดเป็นร้อยละ 82.43 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พบว่ามีความสามารถในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

3.2.2 ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) $\bar{X} = 89.53$, S.D. = 3.02 คิดเป็นร้อยละ 89.53 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินพบว่า มีความสามารถในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

3.2.3 ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) $\bar{X} = 54.03$, S.D. = 1.89 คิดเป็นร้อยละ 90.05 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน พบว่า มีความสามารถในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

3.3 ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านชุมชนการเรียนรู้ของครู โดยจัดทำรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้ครูได้ฝึกทักษะการฟัง ฝึกทำความเข้าใจ และยอมรับ ความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น และปรับปรุงรูปแบบโดยเพิ่มบทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลไกการดำเนินงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. การอภิปรายผล

จากผลการดำเนินงานพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยการวิจัยและพัฒนาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวมมีระดับการปฏิบัติปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ตอบโจทย์ของการสร้างทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากกว่า การจดจำเนื้อหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่กระจ่างชัด ได้ฝึกทักษะที่สำคัญหลากหลายประการ นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความสามารถในการจดจำบทเรียน ซึ่งมีผลงานวิจัยหลายเรื่องยืนยันว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อน และกระบวนการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครู อีกทั้งช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ในชั้นเรียน สอดคล้องกับ ประภัสรา โคตะขุน (2554) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ

และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

5.2 ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีการศึกษาเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวข้อง มีการสำรวจความต้องการของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำรูปแบบไปใช้ และดำเนินการพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับรูปแบบ จึงทำให้ได้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา โดยรูปแบบมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบ 1 หลักการของรูปแบบ เป็นการนิเทศภายใต้หลักการเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเน้นการชี้แนะเชิงบวกและสร้างสัมพันธภาพที่ดีของทีมเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการนิเทศร่วมกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู เพื่อร่วมกัน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง และเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานร่วมกันเป็นทีม

องค์ประกอบ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อดำเนินการนิเทศโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ที่สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

องค์ประกอบ 3 ระบบและกลไกของรูปแบบ แบ่งกลไกการดำเนินงานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า TAOKI Model ประกอบด้วย 1) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ของครู (T : Team Professional Learning Community) 2) การพัฒนาแผนการเรียนรู้เชิงรุก (A : Active Learning) 3) การสังเกตชั้นเรียนและให้คำชี้แนะเชิงบวก (O : Observation) 4) การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (K : Knowledge Management) 5) ประเมินและปรับกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (I : Improvement)

องค์ประกอบ 4 แผนการดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างชุมชนการเรียนรู้ของครู ขั้นที่ 2 การพัฒนาแผนการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นที่ 3 การสังเกตชั้นเรียนและให้คำชี้แนะเชิงบวก ขั้นที่ 4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1 ขั้นที่ 5 การประเมินและปรับปรุงแผนการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นที่ 6 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 2 ขั้นที่ 7 การเปิดชั้นเรียน (Open class) และขั้นที่ 8 การถอดบทเรียนร่วมกัน (After Action Review : AAR)

องค์ประกอบ 5 แนวทางการประเมินผล ได้แก่ การประเมินความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง และองค์ประกอบ

6 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ในระดับสถานศึกษา (School Level) โดยสถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง การสนับสนุนบรรยากาศการฟังเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสนับสนุนจากผู้ปกครองและผู้นำชุมชนโดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนเข้ามาร่วมสร้างและผลักดันวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

จากองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น สอดคล้องกับหลักการสำคัญ ได้แก่

1) เป็นรูปแบบการนิเทศที่เน้นส่งเสริมให้ครูที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เชิงรุก สามารถปรับเปลี่ยนมโนทัศน์และนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการบูรณาการศาสตร์ ศิลป์ ชีวิตและเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ มีความคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และมีจิตสำนึกต่อสังคม เป็นการนิเทศที่ส่งเสริม การร่วมมือกัน สะท้อนความคิด ให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงสร้างสรรค์ ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์หรือใช้บทบาทของการเป็นผู้นิเทศกับดูแลเพื่อนร่วมนิเทศทั้งสองฝ่าย ต้องผลักดันทำบทบาท (Blackwell, 2002, Lubin, 2002)

2) ดำเนินการนิเทศภายใต้หลักการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้เอง โดยครูคอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก โดยมีเพื่อนร่วมทีมชุมชนการเรียนรู้ทำหน้าที่ผู้ให้คำชี้แนะ และผู้รับการนิเทศ ดำเนินการนิเทศโดยศึกษาด้านทุนเดิมของครูผู้สอน ให้ครูประเมินการทำงานของตนเอง ให้ข้อเสนอแนะที่ต่อยอดประสบการณ์สอนเดิม และสรุปผลการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้ให้คำชี้แนะกับผู้รับการนิเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนใช้กระบวนการคิด ให้เป็นการคิดขั้นสูง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลากหลายสาขาวิชา และเน้นคุณธรรม จริยธรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหาที่ใกล้ตัว ผู้เรียนสามารถคิดแก้ปัญหา และนำมาประยุกต์ใช้ได้ (National Staff Development Council, 1991)

3) ดำเนินการนิเทศพร้อมกับ การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ของครูด้วยกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การให้คำชี้แนะ การสะท้อนคิดด้วยตนเองของครู โดยเป็นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการสะท้อนผลหลังปฏิบัติการสิ้นสุดในแต่ละครั้ง โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการปรับปรุงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดีขึ้น (Thompson, Gregg & Niska. 2004 : 218)

4) ใช้เครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ของครูเพื่อการให้คำแนะนำปรึกษา (Mentoring) โดยให้ครูผู้ที่มีประสบการณ์หรือประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และมีผลงานชัดเจนเป็นผู้คอยชี้แนะ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูผู้ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ก่อนหรือหลังการให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มเติมการคิดของบุคคลให้มีความเข้าใจทักษะการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามที่ผู้ให้คำแนะนำได้เสนอแนะไว้ (Hord, Roussin & Somers. 2010 : 210) และ

5) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้ถอดบทเรียน (After Action Review : AAR) โดยการประชุม พบกลุ่ม เพื่อสกัดเอาความรู้จากการปฏิบัติงานออกมาเป็นบทสรุป เป็นแนวทางที่ดี ซึ่งบทเรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติจริงในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลจากการถอดบทเรียนทำให้ได้ชุดความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลต่อการปรับวิธีคิดและเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภวัณณ์ พลายน้อย และเนาวรัตน์ พลายน้อย (2552 : 10 - 13) ที่อธิบายว่า การถอดบทเรียนหลังปฏิบัติการ (AAR) และเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Retrospect) หลักคิดในการถอดบทเรียนปัจจุบัน “มุ่งเน้นการมองอนาคต ทำสิ่งที่ดีขึ้นในอนาคต” มากกว่า “แสวงหาความล้มเหลว ของผลงานในอดีต” การถอดบทเรียนควรมุ่งเน้นประเด็นที่สำคัญที่จำเป็นสำหรับการวางแผน เพื่อความสำเร็จในอนาคต จะไม่ถอดบทเรียนของโครงการในทุกเรื่อง แต่จะให้ความสำคัญเฉพาะประเด็นที่มีความสำคัญเป็นพิเศษหรือจุดคานงัด (จุดที่มีพลังต่อความเปลี่ยนแปลง) ดังนั้นไม่ว่าจะถอดบทเรียนด้วยวิธีใด การตั้งโจทย์หรือตั้งประเด็นที่มีคุณค่า จึงเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในกระบวนการถอดบทเรียน

5.3 ผลการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ผลการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่พบว่า ครูที่ได้รับการนิเทศด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีความ สามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมหลังการนิเทศสูงกว่าก่อนการนิเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และด้านการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และหลังได้รับการนิเทศรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พบว่า ครูมีคุณลักษณะความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในโรงเรียนและประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถอภิปรายถึงเหตุผลที่ทำให้รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการนำไปใช้ในสถานศึกษา ดังนี้

5.3.1 รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในร่วมกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ส่งผลให้กลุ่มของครูมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกันในการทำงาน เริ่มต้นการทำงานโดยวาง เป้าหมายร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ส่งผลทำให้ครู ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะ การพัฒนาบุคลากรที่จะมีผลการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนากายใต้หลักการมีส่วนร่วม ให้ทุกคนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ จะทำให้ทุกคนร่วมกันรักษา

ระบบงานที่ช่วยกันสร้างชิ้นนั้นไว้อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวคิดของ กอร์ดัน (Gorton, 1996) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ต้องทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ตลอดจนให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาและได้รับการเสริมแรงในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสะท้อนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสิ่งที่มีผลกระทบกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทาง โดยวางแผนร่วมกันทำงาน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ เป็นการวางเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การพูดคุยสนทนาระหว่างสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติ รวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดได้ดีขึ้น ซึ่งการสะท้อนผลและการชี้แนะการปฏิบัติเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการทบทวนประเด็นพื้นฐานสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลทางบวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมมุ่งไปสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายเดียวกันที่วางไว้ เช่น เกิดการแลกเปลี่ยนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้

5.3.2 รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีการนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกมาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา ถือเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้ครูมีความรู้สึกท้าทายและเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพราะครูผู้สอนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ อย่างชัดเจน ทำให้ประเด็นเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นประเด็นที่เหมาะสม ในการทำให้ครูพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย ครูต้องเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อนำความรู้มาใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการพัฒนาครู ประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Practice Learning) การให้คำแนะนำปรึกษา (Mentoring) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) การนิเทศ (Supervision) และการถอดบทเรียน (After Action Review) นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาครูยังได้นำหลักการแนวคิด ทฤษฎี สำคัญที่มีคุณค่าสำหรับการดำเนิน การพัฒนาบุคลากรครูให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการใช้หลักการแนวคิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีประสบการณ์และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้หรือนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอสิ่งสำคัญหรือเรื่องราวใหม่ ๆ ให้สมาชิกได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าในขอบเขตความสนใจทางด้านวิชาชีพ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของสมาชิก เป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เข้าร่วมประชุม ช่วยส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ ช่วยให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติสำหรับแก้ปัญหา การให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้สอน (Mentoring) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดี มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูให้บรรลุผล การให้คำแนะนำปรึกษาเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เจตคติ ทักษะ บทบาท

หรือลักษณะมุมมองของตนเองและการมองโลก ซึ่งชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของการเรียนการเรียนรู้ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยผู้รับคำชี้แนะปรับความคิดเพื่อจัดการเรียนรู้ทางวิชาการ ที่เชื่อถือได้ (ไพลิน สมังคละ, 2559) เห็นว่า ผู้ให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำการที่บกพร่อง เพื่อกระตุ้นให้บุคคลดังกล่าวใช้การบริหารจัดการตนเอง อีกทั้งการให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีควรปฏิบัติให้การให้ครอบคลุม การช่วยระบุนความต้องการหรือเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน และสนับสนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทีละน้อย รวมทั้งให้ข้อมูลเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติและสร้างโอกาสในการพัฒนาขยายความรู้ผ่านการวางแผนร่วมกันและสังเกตการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง กระตุ้นให้ผู้รับคำชี้แนะทดลองปฏิบัติ และใช้ทักษะด้านวิชาชีพในบรรยากาศที่เกิดความไว้วางใจและยอมรับในความสามารถของผู้ให้คำแนะนำ มีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้กระทำการคนเดียวตามลำพัง กรณีที่เกิดข้อบกพร่องหรือมีจุดอ่อนในการปฏิบัติควรได้รับการชี้ประเด็นและทบทวนตกลงในเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ รวมทั้งสนับสนุนชื่นชมให้กำลังใจผู้ที่ปฏิบัติได้สำเร็จ (Pearson, 2012 : 75) นอกจากนี้ความสำเร็จของกิจกรรมให้คำแนะนำปรึกษา จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของผู้รับคำแนะนำ (Gomez - Meijia and others. 2010 : 318) วิธีการแนะนำ ปรึกษา ควรประกอบด้วย กิจกรรมการอุปนัยความรู้ (Induction activities) เพื่อใช้ในการอธิบายวางแผนการจัดการเรียนรู้เบื้องต้นของผู้รับการพัฒนาศาสนาการณ์ห้องเรียนจริง ควบคู่กับกิจกรรมการสังเกต การอธิบายการ สะท้อนผลและการประเมินทบทวน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการประชุมย่อยที่วางแผนไว้ในโอกาสที่เหมาะสม ซึ่งกิจกรรมการสะท้อนผลนั้นอาจกระทำผ่านหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามมิติ (Triangulate Reflection) (Pearson. 2012 : 76 - 77 ; citing Pearson and others. 2010 : 108 - 115) และแนวคิดการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflective Practice) เป็นกิจกรรมที่บุคคลสองกลุ่มนำเสนอข้อมูลให้แต่ละฝ่ายรับฟังข้อมูลผ่านการสื่อสารและตอบสนองกลับในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารและปรับเปลี่ยนความคิด และนำไปสู่การปฏิบัติ การสะท้อนผลการปฏิบัติเป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต วิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองและปรับความคิดรวบยอดใหม่ ในข้อมูลความรู้และประสบการณ์ของบุคคล ดังนั้น การสะท้อนผลจึงเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การเสริมสร้างทักษะใหม่ และการปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคลให้คงทนถาวร แนวคิดการสะท้อนผลการปฏิบัติ จะดำเนินการบนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ 2 ทฤษฎี คือ (1) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เชื่อมโยงกับแนวคิดของ Devey และ Piaget ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน (Sullivan and Glanz, 2013 : 52 ; citing Osterman and Kottkamp. 2004) และ (2) มุมมองด้านการรู้คิดตามเงื่อนไขสถานการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการใช้สถานการณ์ปัญหาเพื่อการเรียนรู้ (Problem - Based Learning) โดยมีเงื่อนไขการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนรู้หรือทำกิจกรรมคนเดียวตามลำพัง แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Practice Learning) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทบทวนและสะท้อนผลการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน โดยใช้ความรู้จากความคิดรวบยอดในบทเรียนและประสบการณ์ที่มีอยู่มาปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงพัฒนาความรู้และทักษะในบทเรียนให้สูงขึ้น ผ่านกิจกรรมการทบทวนปฏิบัติด้วยการสะท้อนผล

(Reflective Practice) หรือให้ข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อนและครูผู้สอนในชั้นเรียน (Gredecki and Turner. 2011 : 331 - 332) แนวคิดการนิเทศ (Supervision) มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยิ่ง จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพดีขึ้น และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) ตามแนวคิดของ โกลด์ แฮมเมอร์ แอนเดอร์สัน และคราจิวิสกี (Gold hammer, Anderson and Krajewski, 1993 อ้างใน วัชรนา เล่าเรียนดี, 2550 : 148) เป็นกระบวนการสำหรับการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่มีการดำเนินการอย่างมีระเบียบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพที่ช่วยพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อที่ช่วยให้นักเรียนได้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และแนวคิดการถอดบทเรียน (After Action Review : AAR) เป็นกระบวนการดึงเอาความรู้จากการปฏิบัติจริงออกมา ซึ่งผลที่ได้จากการถอดบทเรียนทำให้ได้บทเรียนที่เป็นชุดความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เข้าร่วมกระบวนการ นำมาซึ่งการปรับวิธีคิดและเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น สามารถนำไปปรับปรุงเทคนิคการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม และทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น และในระยะยาวทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานและการเผชิญปัญหา มากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้เห็นพัฒนาการของการทำงานที่ดีขึ้นหลังจากการนำบทเรียนไปปรับใช้ (วรารัตนา จันทรวงศ์, 2557 : 13) เนื่องจากหลักการแนวคิดดังกล่าวที่นำมาสังเคราะห์ประกอบการพัฒนารูปแบบการนิเทศครั้งนี้ เป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาศักยภาพครูที่มีคุณภาพ จึงส่งผลให้รูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีสาระโครงสร้างที่ครอบคลุมเหมาะสม ดังที่ปรากฏตามผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

5.3.3 รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ได้พัฒนาความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น หลังการใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า กระบวนการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ โดยเน้นแนวคิดและกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ที่เน้นให้มีเป้าหมายร่วมกันพัฒนาและเรียนรู้เป็นทีม และเน้นสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้กับครู สามารถส่งเสริมให้เกิดชุมชนของการทำงานได้อย่างแท้จริง เหมาะกับบริบทและความต้องการของครูผู้ร่วมทีมที่ใช้เงื่อนไข หลักการกระตุ้นสนับสนุนให้ครูได้รับประสบการณ์ สร้างองค์ความรู้จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ มุ่งเน้นการพัฒนาตนเองของครูเพื่อให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ครอบคลุมทุกด้าน มีความรู้ในเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรอบรู้ตามสถานการณ์บ้านเมือง รู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน (ยนต์ ชุ่มจิต, 2550 : 33) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bullough & Kridel (2003 : 242 - 251) ได้ศึกษาการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการและการพัฒนาครู ในเวลา 8 ปี ซึ่งการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาครู (In - service teacher Education) มีจุดมุ่งหมายเพื่อ การสำรวจถึงจุดกำเนิด (origins) และการปฏิบัติ (practice) ผลการวิจัยทำให้

ได้บทเรียนสำหรับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันทำให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางขึ้นมา และสิ่งจำเป็นที่ตามมาคือการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติการพัฒนาครู จากเดิมที่ครูเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้อยู่มาเป็นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบด้วยนวัตกรรมการพัฒนาครู ที่เรียกว่า การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในลักษณะสอนไปด้วย พัฒนาไปด้วย สิ่งที่ครูต้องการความช่วยเหลือคือ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่เพื่อการนำไปใช้ ช่วยพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนครู ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ๆ การเปลี่ยนบทบาทของครู ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูปหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการทำได้หลายครั้งตามความต้องการจำเป็นของครู ทั้งในระหว่างวันที่ทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วันหยุดสุดสัปดาห์ อย่างไรก็ตาม การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการให้ประสบการณ์การปฏิบัติอย่างเป็นประชาธิปไตยแก่ครู โรงเรียนได้ปฏิรูป และครูได้รับการพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนี้การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจ หลังพัฒนาสูงขึ้นยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ของออลชูเบล ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้นผู้เรียนเคยมีพื้นฐานซึ่งเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ โดยใช้หลักการการเรียนรู้ที่มีความหมาย 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ก่อนจะสอนสิ่งใดใหม่ ต้องสำรวจ ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนว่า มีพอที่จะทำความเข้าใจเรื่องที่จะเรียนใหม่หรือไม่ ถ้าไม่มี จะต้องจัดให้ 2) ช่วยให้ผู้เรียนจำสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ โดยให้ผู้เรียนมองเห็นความเหมือนและความแตกต่างของความรู้ใหม่และความรู้เดิม ต้องให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับ ความรู้เดิมได้ โดยการอธิบายและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบค้นพบ สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของแกนเย ได้เสนอการนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบค้นพบไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์นั้นจะต้องสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่แน่นอน เป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้ การเรียกความสนใจ การบอกให้ทราบจุดประสงค์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมที่มีมาก่อน การใช้สิ่งเร้าประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การชี้แนะการเรียนรู้ จัดให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรม ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนคอยอำนวยความสะดวก มีการให้ข้อมูลป้อนกลับหลังปฏิบัติกิจกรรม วัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงแก้ไข และการทำให้ผู้เรียนคงการเรียนรู้ด้วยการให้ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ มีการทบทวนและนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่เพื่อฝึกการถ่ายโยงการเรียนรู้ (ภพ เลหา ไพบูลย์. 2542 : 68 - 87)

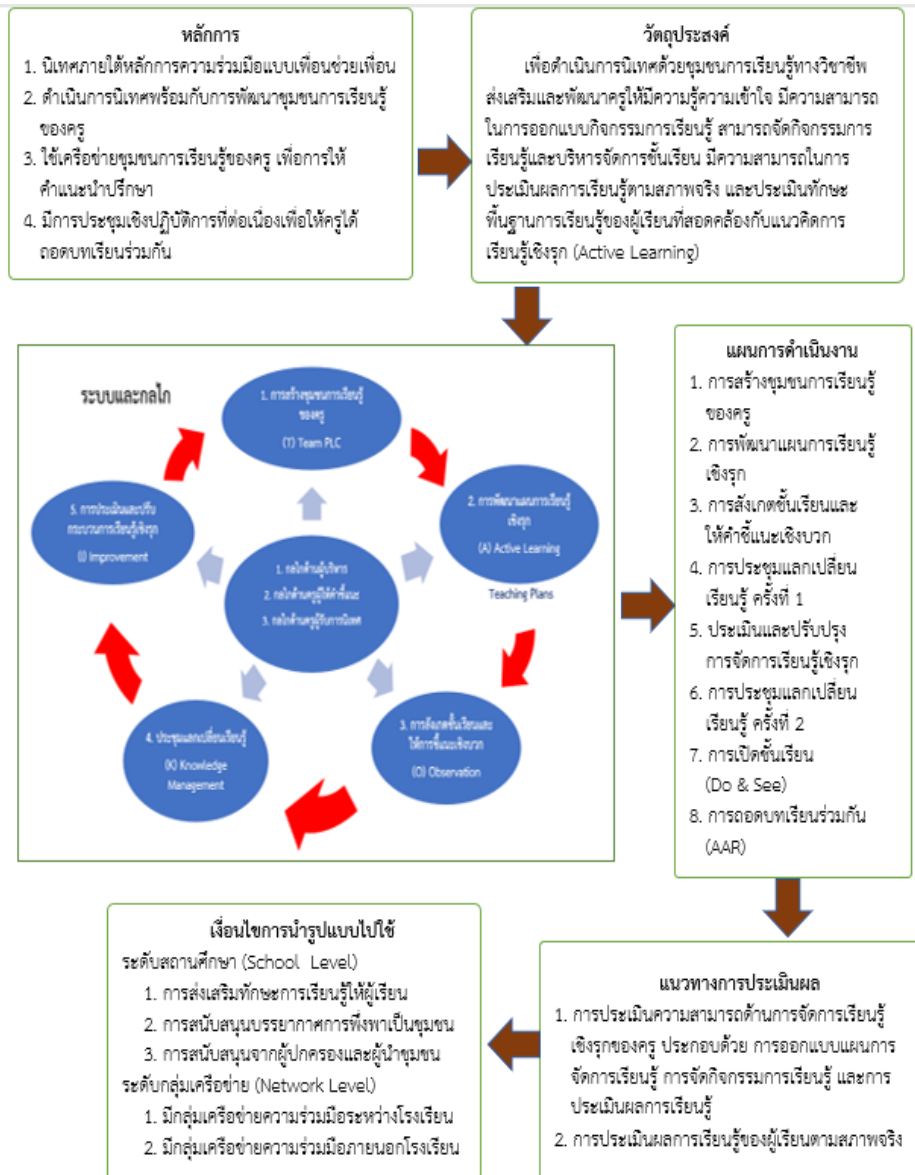
5.4 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านชุมชนการเรียนรู้ของครู โดยจัดทำรายละเอียด ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้ครูได้ฝึกทักษะการฟัง ฝึกทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น และปรับปรุงรูปแบบโดยเพิ่มบทบาทของผู้เกี่ยวข้องที่เป็นกลไกการดำเนินงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีการสำรวจความต้องการของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะนำรูปแบบไปใช้และดำเนินการพัฒนาด้วยการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับรูปแบบ จึงทำให้ได้รูปแบบการนิเทศที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา และเกิดผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูเห็นแนวทางในการปฏิบัติงานและมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพลิน สมังคละ (2559 : 127-134) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า ผลจากแบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติผู้ทดลองใช้มีความเห็นว่า เป็นไปตามเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 28.57 มีความเห็นว่าได้มากกว่าเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 71.43 และมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศที่ออกแบบอย่างเหมาะสมกับสภาพงานและความต้องการของครู ถือเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูมีความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นและมีความมั่นใจในการทำงาน ดังนั้น สถานศึกษาต่าง ๆ จึงควรพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการทำงานของครู และนำเทคนิคการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ ที่เน้นกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ไปใช้ในการพัฒนาครูจะทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยใช้ชื่อรูปแบบว่า TAOKI Model โดยกรอบแนวคิดของรูปแบบสรุปได้ดังนี้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 การนำรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไปใช้ในสถานการณืทั่วไป ควรคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของครูผู้รับการนิเทศ และควรชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจแนวคิดและหลักการของการนิเทศอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

7.1.2 การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู ควรกระทำกับกลุ่มครูที่ไม่มากนักเกินไป เนื่องจากการจัดกิจกรรมพัฒนากับครูกลุ่มใหญ่ อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของครูและ ผู้เรียนลดน้อยลงก็ได้

7.1.3 กระบวนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู สามารถปรับขยายระยะเวลาในการให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น หรือนานขึ้นก็ได้ รวมทั้งการกำหนดเวลาการนิเทศในชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมหรือยืดหยุ่นมากขึ้น

7.1.4 การกำหนดจำนวนผู้รับการนิเทศ ผู้ให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อจะรับผิดชอบพัฒนาครูผู้สอนในแต่ละครั้ง สามารถปรับเพิ่มจำนวนได้ในสัดส่วนที่เหมาะสม รวมทั้งการกำหนดระยะเวลาในการสังเกตชั้นเรียน โดยมองข้อมูลศักยภาพความพร้อมของครู ทั้งผู้ให้และผู้รับการพัฒนาเป็นเงื่อนไข สำคัญ

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาบุคลากรในรูปแบบและเงื่อนไขลักษณะอื่น ตามบริบทความพร้อมและข้อจำกัดของผู้สอน ผู้นิเทศให้คำแนะนำปรึกษาและปัจจัยสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง

7.2.2 ควรวิจัยและพัฒนากระบวนการนิเทศที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยแนวคิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของกลุ่มโรงเรียน โดยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะของแม่ข่ายการพัฒนาให้มีการเรียนรู้และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.

กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กนกนุช ชื่นเลิศสกุล. (2544). **การเรียนรู้โดยผ่านการสะท้อนคิดและการศึกษาและการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก**, วารสารคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, 9(2), 35-48.

คัมภีร์ สุดแท้. (2553). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก**.

กรุงเทพฯ ฌนัท ธาตุทอง. (2555). **สบายตาโมเดล รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา**. กรุงเทพฯ : เพชรเกษม,

ชัยธร ลิมาภรณ์วนิชย์. (2560). **งานเสวนา MU Thalk “ผ่าทางตันการศึกษา Active Learning พาไทยสู่ยุค 4.0**. สืบค้น 26 มีนาคม 2562 จาก

<http://www.prvariety.net/active-learning-ทางออกการศึกษาไทย-4-0/>.

ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ์. (2559). **การบรรยายพิเศษ เรื่อง “ประเทศไทยกับการก้าวไกลการศึกษา”** ในการประชุมวิชาการเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคกลางเพื่อการพัฒนาบัณฑิต อุดมศึกษาประจำปี 2559 เมื่อวันศุกร์ที่ 19 สิงหาคม 2559 ณ ห้องประชุมมณฑุเกล้าเวช ในโอกาสครบรอบ 53 ปี. สืบค้น 30 เมษายน 2563 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-39-20/item/106301>.

- ถวัลย์ วงษ์สุวรรณ. (2560), **ต่างมุม หลากความคิด ผ่านประสบการณ์ สู่หนึ่งความสำเร็จ**.
 สืบค้น 18 มีนาคม 2563 จาก <http://btvweb.boonthavorn.com/news/display>.
 เทพพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. (2540). **พฤติกรรมองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนิตชากร ปิตาระโพธิ์. (2556). **จิตสาธารณะ : รูปแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน**.
 กรุงเทพฯ.
- ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์. (2531). **การบริหารงานบุคลากรทางการศึกษา**. สงขลา : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- นพพรพรรณ ญาณโกมุท. (2558). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษา
 ขั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรดุขศึกษบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- นิพัทธ์ กานตอัมพร, (2556). **เอกสารประกอบการบรรยายการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร
 การพัฒนาทีมเรียนรู้และการสรุปบทเรียนจากการเรียนรู้ (After Action Review
 for Team Learning)**. กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน.
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์. (2559). **คิดสร้างสรรค์ : สอนและสร้างได้อย่างไร**. กรุงเทพฯ :
 วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย, (2554). **การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ในการถอดบทเรียนด้วย
 เครื่องมือการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (After Action Review)**. กรุงเทพฯ : คณะ
 สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2554). **กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2556). **ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ**. กรุงเทพฯ : โรง
 พิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2559). **คิดเพื่อครู**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2559). **ศาสตร์การคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ไพลิน สุ่มงคละ. (2559). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน
 สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3**.
 มหาสารคาม, วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัส บุญประกอบ และคนอื่นๆ. (2544). **การวิจัยและพัฒนาเทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์ตาม
 แนวยกระดับคุณภาพการวิทยาศาสตร์ศึกษา**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรม
 ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร. (2560). **Active Learning** ทางออกการศึกษาไทยยุค 4.0. สืบค้น 18 มีนาคม 2563 จาก <http://www.pvariety.net/active-learning-ทางออกการศึกษาไทย4-0/>.
- ยนต์ ชุมจิตร. (2550). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ : โอ เอสพรีนเตอร์เฮาส์,
- ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). **การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยีน ภู่วรรณ. (2557). **บทบาทของครูในยุคดิจิทัล**. สืบค้น 16 ธันวาคม 2562 จาก <https://www.facebook.com/people/ยีน-ภู่วรรณ/1162233576>
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). **การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณพร สุขอนันต์. (2550). **รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). **รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาระยะยาว**. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี. หน้า 1-3.
- วนิช สุรรัตน์. (2547). **ความคิดและความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรางคณา จันทรัง. (2557). **ถอดบทเรียน 1. จุลสารวารสารสาขาวิทยาศาสตร์ออนไลน์**, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ฉบับที่ 1 ปี 2557 สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2563 จาก www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/book571/rsearch571.pdf.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). **“โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 ; มกราคม-เมษายน.
- วิจารณ์ พานิช (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ตลาดนัดอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด.
- วิชัย เสวกงาม. (2557). **เอกสารบรรยายเรื่อง Active learning : What, Why and How?**. ณ หอพักทอง โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 11 กันยายน 2557.
- วิไลดา เรืองเจริญ. (2558). **รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระ สุดสังข์. (2550). **การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. ศุภวัธย์ พลายน้อย. (2551). **นวัตกรรมการถอดบทเรียนและการ**

- สังเคราะห์ความรู้.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสยามกัมมาจลธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน).
- ศุภวัทย์ พลายน้อย และเนาวรัตน์ พลายน้อย. (2552). รายงานการวิจัยการถอดบทเรียนและ **สังเคราะห์องค์ความรู้** โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การเข้าถึงและการให้บริการทาง ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา และบริการด้านอนามัยการเจริญพันธุ์. สำนัก อนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย.
- สุนันทา เลาหันนทน์. (2556). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร. ห้างหุ้นส่วน จำกัด คณะการพิมพ์. สงัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 : กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนใน **ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินตติ้ง.
- สุวิภา จรุงเกียรติกุล. (2558). **ปรัชญาและโมทัศน์สังคมแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้. (2553). **แนวทางการออกแบบการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทาง **แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดวี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- อุดม พัวสกุล. (2552). **คู่มือ AAR การทบทวนหลังปฏิบัติงาน**. กรุงเทพฯ: กรมโยธาธิการและผังเมือง.
- อารี พันธมณี. (2554). **ฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไผ่ไหม เอ็ดดูเคท.
- Adams Harold,p., and Dickey,Frank G. (1953). *Basic Priciples of Supervision*. New York : American Book Company.
- Annenberg Institute for School Reform. (2013). *Professional Learning Communities : Professional Development Strategies That Improve Instruction*. [Online]. Available from: <http://www.annenberginstitute.org/pdf/proflearning.pdf>.
- Bonwell, C.C., and Eison, J.A. (1991). *Active Learning : Creating Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, D.C.: The George Washington University, School of Education and Human Development.

- Briggs, Thomas H., and Justman, Joseph. (1952). *Supervision ; A Social Process*. 3rd ed. New York : Mcamillan Co.
- Bulkley, K. E., & Hicks, J. (2005). Managing community: Professional community in charter schools operated by educational management organizations. *Educational Administration Quarterly*, 41(2), 306-348.
- Christou, C.; et al. (2007). Developing an Active Learning Environment for the Learning of Stereometry. *International Conference on Technology and Mathematics Teaching (ICTMT8)*.
- Eisbree, Willards., et al. (1967). *Elementary School Administration and Supervision*. 3rd ed. New York ; American Book Co.
- Fullan, M. (1999). *Change Forces : The Sequel*. London. Falmer Press.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities : Communities of inquiry and improvement*. Austin : Southwest Educational Development Laboratory.
- Hoy, W.K., and Miskel,C.G., (2001). *Educational Administration : Theory, Research, and Practice*. New York : McGraw-Hill. Hord.
- Hradec Kralove, Czech Republic. Dufour, R. (2007). Professional Learning Communities : A Bandwagon, an Idea Worth Considering, or Our Best Hope for High Levels of Learning?. *Middle School Journal (J1)*, 39(1), 4-8.
- Kagan, S. (1995). *Cooperative Learning & Wee Science*. San Clemente : Kagan Cooperative Learning.
- Luis, K. S., & Kruse, S. D. (1995). *Professional and community: Perspectives on reforming urban schools*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Martin M. (2011). *Professional Learning Communities*. In *Contemporary Issues in Learning and Teaching*. pp.142-152. London: SAGE Publications Ltd.
- McLaughlin, M. W., & Talbert, J. E. (2006). *Building school-based teacher learning Communities : Professional strategies to improve student achievement (Vol. 45)*. Teachers College Press.
- Meyers, Chet and Jones, Thomas B. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the Collage Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Murphy, C.U. & Dale, W.L. (2005). *Whole - Faculty Study Groups: creating Professional Learning Communities That Target Student Learning*. 3rd edition. California : Corwin Press. Organization Doubleday. New York NY : MCB UP Ltd.

- Oliva, Peer F. (1989). *Supervision for Today's School*. 3rd ed. New York: Longman Ubben, G.C.; Hughes, L.W.; and Norris, C. J., (2001). *The Principal ; Creative Leadership for Effective School*. 4^{ed.}, Boston : Allyn & Bacon.
- Padwad, A., & Dixit, K. K. (2008). *Impact of Professional Learning Community Participation on Teachers' Thinking about Classroom Problems*. Test-Ej, 12(3), n3.PROCESS (www.armystudyguide.com/.../the-after-action-review-p).
- S.M., Roussin, J. L., & Sommers, W. A. (2009). *Guiding professional learning communities : Inspiration, challenge, surprise, and meaning*. Corwin Press.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning*.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. San Francisco, CA : Jossey Bass.
- Sergiovanni, T. (1998). *International Journal of Leadership in Education*. Vol.1 No.1, P. 37.
- Seashore, K.R., Anderson, A.R. & Riedel, E. (2003). *Implementing arts for Academic Achievement : The impact of mental models, professional community and interdisciplinary teaming*. Paper presented at the 17th Conference of the International Congress for School Effectiveness and Improvement, Rotterdam, January.
- Silberman, Mervin L. (1996). *Active Learning : 101 strategies to teach any subject*. USA : Allyn & Bacon.
- Stoll, L., & Louis, K. S. (2007). *Professional learning communities: Elaborating new approaches*. *Professional learning communities : Divergence, depth and dilemmas*, 1-13.
- Wheeler, Amy. (2007). *Active Learning to Improve Student Performance in Remedial Mathematics*. In Paper Present at the annual meeting of the Mathematical Association of America. Retrieved June 18, 2008, from <http://www.allacademic.com/one/www/research>.